

Crucea lui Uieț Petruț din Sântandrei

De pe monumentul eroilor din Sântandrei lipsesc numele eroilor, posibil datorită faptului că nu s-au mai găsit listele întocmite de-a lungul anilor. Poate cercetările ulterioare le vor scoate la iveală prin arhive. Cert este că în cimitirul din localitate regăsim câteva cruci care au fost ridicate în memoria celor căzuți pe fronturi. Probabilitatea ca numărul acestora să fie mai mare este evidentă în măsura în care numeroase cruci vechi sunt extrem de deteriorate, astfel încât textul nu mai poate fi descifrat cu ochiul liber. Există însă o serie de elemente decorative, precum cununi, ramuri de laur, șnururi etc., care ne îndreptățesc să afirmăm că respectivele cruci amintesc de eroi.

Ne oprim acum doar asupra uneia dintre crucile din cimitirul din Sântandrei, al cărui text poate fi descifrat relativ cu ușurință chiar dacă nu în totalitate. Este amplasat în preajma a ceea ce a mai rămas din vechea biserică, respectiv un turn-clopotniță masiv „cu foișor deschis de lemn, ctitorit cu probabilitate, în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea”, în prelungirea căruia a fost amenajat un mic spațiu destinat cultului (Florin Dobrei, *Bisericile ortodoxe hunedorene*, Reșița, 2011, p. 198).

Crucea la care ne referim se încadrează unei categorii specifice meșterilor cruceri din perioada interbelică, având trei registre care inițial aveau aproximativ aceeași dezvoltare pe verticală. Partea superioară este o cruce grecească cu brațele treflate, cu inscripțiile de consacrare și cu o altă cruce de tip grecesc incizată în centru. Brațul principal se sprijină pe o arcadă semicirculară care aparține registrului median și în care se găsește o nișă ce adăpostea odată fotografia eroului. Prima parte a textului e încadrat de un chenar pătrat, iar continuarea se regăsește pe registrul inferior al monumentului: „Întru amintirea lui / UIEȚ PETRUȚ / n. 1891 în Detember // mort. 1917 în Agoust 27 / pe câmpul de lupte în Italia / fiei numile pomenit / această sf. cruce au redicato / ...”.

Finalul s-a pierdut cândva, cine mai știe când, în momentul în care acest monument a fost reamplasat pe un soclu mai recent din ciment, „ornamentat” cu plăci de marmură de diferite dimensiuni. E mai bine așa, decât să i se piardă amintirea cu totul.

Dr. Daniel I. Iancu
Cercetător științific III